

~ ЕКОНОМІКА ТУРИЗМУ ТА ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННА СПРАВА ~

УДК 338.48

DOI:10.32680/2409-9260-2021-9-10-286-287-178-187

НАСЛІДКИ ВПЛИВУ ПАНДЕМІЇ НА РОЗВИТОК ГОТЕЛЬНОГО ГОСПО- ДАРСТВА ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Шикіна О. В., кандидат економічних наук, доцент кафедри туристичного та готельно-ресторанного бізнесу, Одеський національний економічний університет, м. Одеса, Україна
e-mail: katzchen.gusyeva@gmail.com
ORCID ID: 0000-0001-5294-3367

Анотація. У статті проаналізовано сучасний стан готельного бізнесу Одеської області з урахуванням наслідків впливу пандемії COVID-19. Було використано офіційні дані державної служби статистики України для проведення табличного групування. Виявлено місце Одеської області серед інших адміністративно-територіальних одиниць України за показниками експлуатаційної програми та проаналізовано динаміку змін за 2019-2020 рр. Проведено дослідження розподілу туристів за країнами, із яких вони приїжджали до Одеської області, з виявленням останніх тенденцій. Розраховано відхилення кількості та місткості колективних засобів розміщування по областях України з виявленням лідерів. Проаналізовано коефіцієнт використання місткості як індикатор ділової активності засобів розміщування. Визначено основні тенденції готельного господарства Одеської області за 2019-2020 роки та надано рекомендації щодо подальших антикризових дій.

Ключові слова: готелі, аналогічні засоби розміщування, динаміка розвитку готельного господарства, готельна індустрія, місце Одеської області серед адміністративно-територіальних одиниць України, пандемія.

CONSEQUENCES OF THE PANDEMIC IMPACT ON THE DEVELOPMENT OF THE HOTEL INDUSTRY OF ODESSA REGION

Shykina Olga, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor, Department of Tourism, Hotel and Restaurant Business, Odessa National Economic University, Odessa, Ukraine
e-mail: katzchen.gusyeva@gmail.com
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-5294-3367>

Abstract. The article analyzes the current state of the hotel business in Odessa region, taking into account the effects of the COVID-19 pandemic. The hotel industry around the world has faced the need to close a large number of hotels and resorts in each country due to the implemented quarantine measures to combat COVID-19. There are examples of hotels that have found a niche and the opportunity to continue providing services after March 2020, but this applied to the target market of tourists who were forced to undergo self-isolation. A more widespread case for the hotel business in Ukraine was the reduction of staff, the search for new customer segments and in some cases the redistribution of the market among companies that were able to wait for the lockdown. There are a number of changes that have significantly transformed the hotel industry. There is a need for strict cost optimization, total control over the maintenance of sanitary and epidemiological norms, optimization of staff functionality to reduce the number of employees, replacement of buffets. Although the specifics of the distribution of tourist flow between different types of tourism in Ukraine made it relatively easier to bear the effects of the COVID-19 pandemic. The official data of the State Statistics Service of Ukraine were used for tabular grouping. The place of Odesa region among other administrative-territorial units of Ukraine according to the indicators of the operational program is revealed and the dynamics of changes for 2019-2020 is analyzed. The deviation of the number and capacity of collective accommodation facilities in the regions of Ukraine with the identification of leaders is calculated. The capacity utilization factor as an indicator of business activity of accommodation facilities is analyzed. The main trends of the hotel industry of Odessa region for 2019-2020 are identified and recommendations for further anti-crisis actions are provided.

Keywords: hotels, similar accommodation, the dynamics of the hotel industry, the hotel industry, the place of the Odessa region among the administrative-territorial units of Ukraine, the pandemic.

JEL Classification: L830, M310

Постановка проблеми. Готельне господарство всього світу зіткнулося з необхідністю закрити велику кількість готелів і курортів у кожній окремій країні через впроваджені карантинні заходи для боротьби з COVID-19. Існують приклади готелів, що знайшли нішу та можливість продовжити надання послуг після березня 2020 року, але це стосувалось цільового ринку туристів, що були вимушені проходити самоізоляцію. Більш масовим кейсом для готельного бізнесу України було скорочення штату персоналу, пошук нових

клієнтських сегментів та в деяких випадках перерозподіл ринку серед підприємств, що змогли перечекати локдаун.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Аналіз публікацій, щодо впливу пандемії COVID-19 на готельне господарство та здійснення операційної діяльності дозволив виокремити наступних науковців: Кулиняк І. Я., Жигало І. І., Ярмола К. М. [1] проаналізували тенденції розвитку світового туристичного ринку в умовах пандемії COVID-19, а також систематизували заходи, які впроваджуються Україною та іншими країнами щодо стимулювання та підтримання туристичної галузі; Даниліна С. О., Коцюрубенко Г. М. [2] обґрунтували фінансово-економічні наслідки пандемії для світової туристичної галузі, з метою активізації економічної активності та забезпечення конкурентних переваг для вітчизняного ринку, окреслили напрями підтримки галузі туризму та готельної індустрії, а також висвітлили актуальне питання [3] визначення соціально-економічних наслідків впливу пандемії на безробіття в Україні, проаналізували динаміку безробіття в Україні та його вплив на економічне становище держави; Ярмоменко С. Г., Нєчева Н. В. [4] розглянули питання розвитку готельної індустрії як основи формування, функціонування та подальшого розвитку туристичної дестинації на прикладі Одеської області та дослідили [5] позиціонування Одеської області на ринку готельних послуг України; Поворознюк І. [6] дослідив антикризове управління на підприємствах індустрії гостинності в період пандемії COVID-19.

Відокремлення невирішених раніше частин загальної проблеми. Специфіка розподілу туристопотоку між різними видами туризму в Україні дала можливість відносно легше переносити наслідки пандемії COVID-19. Це пов'язано з часткою внутрішнього та виїзного туризму, що історично значно перевищує показники в'їзного потоку туристів. Результати дослідження останніх тенденцій надали змогу виявити сучасний стан готельного господарства Одеської області та потенціал його розвитку.

Мета дослідження. Метою статті є аналіз наслідків впливу пандемії коронавірусу на розвиток готельного господарства Одеської області.

Основний матеріал. Вплив пандемії COVID-19 не обійшов Одеську область, яка займає лідируючі позиції у рейтингах показників готельного господарства України. Спостерігається загострення потреби в жорсткій оптимізації витрат вже з початку 2020 року. Тотальний контроль щодо підтримки чистоти всіх приміщень і демонстрація дотримання санітарно-епідеміологічних норм. Оптимізація функціоналу персоналу задля скорочення чисельності працюючих. Заміна шведських столів на обслуговування за меню, це робить обслуговування сніданків більш трудовитратним, але більш безпечним. Навіть повний перехід на обслуговування у номерах, що вирішувало питання заборони знаходитися у ресторані готелю, але надавало можливість здійснювати послугу харчування. Все це не повний перелік змін, що принесла пандемія у життя готелів України.

Що стосується фактичних змін, які можна виразити кількісно, то за кількістю колективних засобів розміщування Одеська область посідає перше місце, проте спостерігається скорочення кількості закладів на 21,4% у 2020 році порівняно з 2019 роком. Серед досліджуваних 10 перших регіонів за кількістю колективних засобів розміщування це було найбільше скорочення у абсолютному відношенні – на 40 закладів (табл. 1).

Таблиця 1

Місце Одеської області за кількістю колективних засобів розміщування за 2019-2020 рр.

Регіон	2019 рік		2020 рік		Тпр. 2020 /2019 рр., %	Тпр. 2020 /2019 рр., од.
	кількість	місце	кількість	місце		
Одеська	187	1	147	1	-21,4	- 40
м. Київ	129	4	132	2	2,3	+ 3
Запорізька	133	2	119	3	-10,5	- 14
Львівська	130	3	111	4	-14,6	- 19
Дніпропетровська	106	5	87	5	-17,9	- 19
Миколаївська	103	6	83	6	-19,4	- 20
Київська	96	7	80	7	-16,7	- 16
Херсонська	88	9	70	8	-20,5	- 18

Харківська	73	10	66	9	-9,6	- 7
Донецька	88	8	65	10	-26,1	- 23
Україна	1626	—	1337	—	-17,8	- 289

Джерело: складено автором за даними [5, 7-9]

Загалом по Україні скорочення склали 17,8%, або 289 закладів, що припинили надавати послуги. Тобто у відносному значенні скорочення Одеської області перевищили середні за країною темпи на 3,6%.

Наступні 2-5 місця у 2020 році займали: м. Київ (зростання на 2,3% порівняно з 2019 роком), Запорізька (скорочення на 10,5% кількості закладів порівняно з 2019 р.), Львівська (скорочення на 14,6% порівняно з 2019 р.), Дніпропетровська область (скорочення на 17,9% порівняно з 2019 р.). Тільки м. Київ продемонстрував збільшення кількості колективних закладів розміщування на 3 заклади. Це можна пов'язати з тим, що готельний бізнес є дуже статичним у плані швидкого реагування на плани щодо будови чи відкриття нових об'єктів.

Важливим є відокремлення із загальної кількості закладів частки «готелів та аналогічних засобів розміщування» так як, саме вони виступають основними реципієнтами іноземних та ділових туристів. За кількістю готелів та аналогічних засобів розміщування Одеська область займає стабільне 3 місце, проте їх загальна кількість скоротилась на 6,9% – у 2019 році нараховувалось 72 заклади, у 2020 році – 67 закладів (табл. 2).

Таблиця 2

Місце Одеської області за кількістю готелів та аналогічних засобів розміщування за 2019-2020 рр., од.

Регіон	2019 рік			2020 рік			Тпр. 2020 /2019 рр., %	Тпр. 2020 /2019 рр.
	у гот та АЗР	місце	частка, %	у гот та АЗР	місце	частка, %		
м. Київ	86	2	66,7%	95	1	72,0%	10,5	+ 9
Львівська	106	1	81,5%	92	2	82,9%	-13,2	- 14
Одеська	72	3	38,5%	67	3	45,6%	-6,9	- 5
Дніпропетровська	59	4	55,7%	60	4	69,0%	1,7	+ 1
Київська	59	5	61,5%	52	5	65,0%	-11,9	- 7
Івано-Франківська	49	6	83,1%	35	6	72,9%	-28,6	- 14
Закарпатська	38	8	52,1%	41	7	62,1%	7,9	+ 3
Харківська	44	7	68,8%	37	8	74,0%	-15,9	- 7
Полтавська	30	9	68,2%	30	9	69,8%	0,0	0
Хмельницька	24	10	77,4%	24	10	85,7%	0,0	0
Україна	792	—	48,7	728	—	54,5	-8,1	- 64

Джерело: складено автором за даними [5, 7-9]

Серед колективних засобів розміщування частка готелів та аналогічних засобів розміщування у Одеській області у 2020 р. складає 45,6%. Значно вищі показники мають Хмельницька область (85,7%), Львівська область (82,9%), Харківська область (74,0%). Збільшення кількості готелів та аналогічних їм закладів розміщування серед досліджуваних регіонів спостерігалось лише у м. Києві – 10,5% (+ 9 закладів), Закарпатській області – 7,9% (+ 3 заклади) та у Дніпропетровській області – 1,7% (+ 1 заклад).

В цілому по Україні частка готелів та аналогічних засобів розміщування складає 54,5%, а загальне скорочення кількості закладів складає 8,1% у порівнянні з попереднім 2019 роком.

За місткістю колективних засобів розміщування Одеська область займає перше місце: 21707 місць у 2020 році (табл. 3). У загальних обсягах скорочення показника місткості складає 17,0% у 2020 році порівняно з 2019 р., а за останні 4 роки цей показник для Одеської

області склав – 41,3%. Наступні місця займають: м. Київ (19,877 тис. місць у 2020 році при зростанні на 1,3%), Запорізька область (16,169 тис. місць та скорочення на 9,9%), Херсонська область (12,582 тис. місць та скорочення на 24,2%).

Таблиця 3

Місце Одеської області за місткістю колективних засобів розміщування
2019-2020 рр., місць

Регіон	2019 рік		2020 рік		Тпр. 2020 /2019 рр., %	Тпр. 2020 /2019 рр.
	кількість	місце	кількість	місце		
Одеська	26151	1	21707	1	-17,0	-4444
м. Київ	19619	2	19877	2	1,3	258
Запорізька	17938	3	16169	3	-9,9	-1769
Херсонська	16594	4	12582	4	-24,2	-4012
Львівська	13188	5	12086	5	-8,4	-1102
Миколаївська	12081	7	11327	6	-6,2	-754
Київська	10184	9	9910	7	-2,7	-274
Дніпропетровська	13070	6	8047	8	-38,4	-5023
Донецька	10884	8	7396	9	-32,0	-3488
Харківська	7824	10	6698	10	-14,4	-1126
Україна	186840	–	155029	–	-17,0	-31811

Джерело: складено автором за даними [5, 7-9]

Найбільше скорочення кількості місць характерне для Дніпропетровської області (38,4% у 2020 порівняно з 2019 р.). Для України характерне загальне скорочення місткості за період 2019-2020 на 17,0% (155 тис. у 2020 порівняно з 187 тис. у 2019 р.).

Показники місткості готелів та аналогічних засобів розміщування пов'язані з кількістю готелів та аналогічних засобів розміщування за регіонами. Так, м. Київ тримає перше місце за місткістю даних закладів розміщування (15,567 тис. місць у 2020 р. та 14,939 тис. місць у 2019 р.) при темпі зростання 4,2% у 2020 р. порівняно з 2019 роком (табл. 4).

Таблиця 4

Місце Одеської області за місткістю готелів та аналогічних засобів розміщування 2019–2020 рр., місць

Регіон	2019 рік			2020 рік			Тпр. 2020 /2019 рр., %
	У гот та АЗР	Місце	Частка, %	У гот та АЗР	Місце	Частка, %	
м. Київ	14939	1	76,1	15567	1	78,3	4,2
Львівська	11430	2	86,7	10788	2	89,3	-5,6
Одеська	6961	3	26,6	6462	3	29,8	-7,2
Дніпропетровська	4464	5	34,2	4536	4	56,4	1,6
Київська	4464	6	43,8	4258	5	43,0	-4,6
Івано-Франківська	4487	4	75,9	4124	6	82,4	-8,1
Закарпатська	3638	7	77,9	3428	7	87,8	-5,8
Харківська	3389	8	43,3	3119	8	46,6	-8,0
Полтавська	2345	9	67,9	2392	9	70,5	2,0
Миколаївська	1450	15	12,0	2225	10	19,6	53,4
Україна	75667	–	40,5	72447	–	46,7	-4,3

Джерело: складено автором за даними [5, 7-9]

Одеська область займає третє місце (6,9 тис. місць у 2019 р., 6,4 тис. місць у 2020 р.),

присутня тенденція до скорочення 7,2% у 2020 році порівняно з 2019 р. Питома вага місткості, що приходить на готелі та аналогічні засоби розміщування в Одеській області складає 29,8%. Зростання місткості у готелях та аналогічних засобах розміщування спостерігається у Миколаївській області (+53,4%), м. Києві (+4,2%), Полтавській області (+2,0%) та Дніпропетровській області (+1,6%).

За кількістю обслугованих приїжджих у 2019-2020 роках, Одеська область займає 5 місце, а частка готелів та аналогічних засобів розміщування зменшилась з 71,6% у 2019 році до 66,9% у 2020 році (табл. 5). Скорочення обслугованих осіб склало 54,7%, що приблизно відповідає середньому рівню скорочення кількості обслугованих осіб загалом по Україні.

Таблиця 5

Місце Одеської області за кількістю обслугованих приїжджих
за 2019–2020 рр.

Region	2019 рік				2020 рік				Тпр. 2020 /2019 рр., %	
	Загальна кількість, тис. осіб	У готелях та АЗР	Частка від КЗР, %	Місце	Загальна кількість, тис. осіб	У готелях та АЗР	Частка від КЗР, %	Місце	Загальна кількість	У готелях та АЗР
м. Київ	1226,0	1149,0	93,8	1	566,9	526,1	92,8	1	-53,8	-54,2
Львівська	533,0	517,0	96,9	2	230,0	222,2	96,6	2	-56,9	-57,0
Київська	319,0	258,0	80,8	4	189,2	126,6	66,9	3	-40,7	-50,9
Дніпро-петровська	377,0	181,0	48	3	151,1	123,1	81,5	4	-59,9	-32,0
Одеська	306,0	219,0	71,6	5	138,6	92,7	66,9	5	-54,7	-57,7
Івано-Франківська	166,0	147,0	88,2	8	123,9	119,6	96,5	6	-25,4	-18,6
Запорізька	172,0	54,0	31,4	7	92,8	23,4	25,2	7	-46,1	-56,7
Полтавська	162,0	151,0	93,1	9	87,7	79,9	91,0	8	-45,8	-47,1
Харківська	187,0	154,0	82,7	6	80,2	63,0	78,6	9	-57,1	-59,1
Донецька	131,0	60,0	45,8	10	73,3	34,0	46,3	10	-44,1	-43,4
Україна	4604,0	3693,0	80,2	–	2218,6	1783,9	80,4	–	-51,8	-51,7

Джерело: складено автором за даними [5, 7-9]

Найбільшу кількість розміщених має м. Київ – 567 тис. осіб, а частка розміщених у готелях та аналогічних засобів розміщування висока – 92,8%, у Львівській області – 222 тис. осіб (96,6% від загальної кількості розміщених у колективних засобах розміщування) у 2020 році. Київська область займає третє місце за кількістю обслугованих з істотним відставанням – 127 тис. осіб. З досліджуваних перших 10 регіонів за кількістю обслугованих туристів найбільше скорочення у 2020 році у порівнянні з 2019 роком було зафіксовано у Дніпропетровській області – 59,9% чи у абсолютному відношенні – 226 тис. осіб. Фактично найбільше скорочення у абсолютному відношенні сталося у м. Київ, який обслужив на 659 тис. осіб менше ніж у 2019 році. Наша область втратила 167 тис. осіб, чи мала скорочення на 54,7%.

Аналіз кількості іноземних туристів, що були обслуговані у 2019-2020 рр. показав стрімке падіння через пандемію COVID-19 (табл. 6).

Загалом по Україні зниження склало 73,1% у колективних засобах розміщування та 72,7% у готелях та аналогічних засобах розміщування. Як правило іноземці, що приїжджають до України обирають тільки заклади, що відносяться до категорії готелів та аналогічних їм, це обумовлено бажанням отримати комфортні умови проживання, якість підтверджену стандартами та бути захищеним від незаконних дій.

Таблиця 6

Місце Одеської області за кількістю іноземців, що перебували у колективних засобах розміщування за 2019-2020 рр.

Region	2019 рік				2020 рік				Тпр. 2020 /2019 рр., %	
	Загальна кількість, тис. осіб	З них іноземці	Частка ін-ців, %	Місце за часткою ін. тур.	Загальна кількість, тис. осіб	З них іноземці	Частка ін-ців, %	Місце за часткою ін. тур.	Загальна кількість	Іноземців
м. Київ	1226,4	481,2	39,2	1	566,9	146,5	25,8	1	-53,8	-69,6
Харківська	187,2	26,2	14,0	5	80,2	8,3	10,4	2	-57,2	-68,2
Львівська	533,9	118,2	22,1	2	230,0	20,9	9,1	3	-56,9	-82,3
Хмельницька	121,0	12,5	10,3	6	49,6	3,7	7,5	4	-59,0	-70,0
Луганська	20,0	0,6	3,1	21	6,6	0,5	7,3	5	-67,0	-22,6
Одеська	306,5	54,2	17,7	3	138,6	8,3	6,0	6	-54,8	-84,6
Тернопільська	43,7	7,5	17,1	4	15,6	0,9	5,5	7	-64,3	-88,5
Кіровоградська	52,8	1,4	2,6	23	19,3	0,9	4,8	8	-63,5	-32,2
Рівненська	35,5	2,2	6,1	12	12,8	0,6	4,4	9	-64,0	-74,0
Івано-Франківська	166,8	13,5	8,1	9	123,9	4,8	3,9	10	-25,7	-64,0
Україна	4604,9	812,7	17,6	–	2218,6	218,3	9,8	–	-51,8	-73,1

Джерело: складено автором за даними [5, 7-9]

Одеська область займала третє місце за кількістю обслугованих іноземних туристів та за питомою вагою іноземних туристів у загальній кількості обслугованих туристів у 2019 році. Скорочення, що відбулося у 2020 році склало 84,6%, тобто кількість іноземних туристів, що відвідали Одеську область у 2020 році скоротилась на 45,9 тис осіб. Іншими словами готельний бізнес 2020 року у Одеській області майже повністю був орієнтований на внутрішнього туриста, його потреби, можливості та побажання. За показником питомої ваги іноземців серед загальної кількості обслугованих у колективних засобах розміщування туристів Одеська область у 2020 році посідала 6 місце.

Аналізуючи розподіл іноземців, які проживали у колективних засобах розміщування Одеської області можемо констатувати негативні зрушення. Послугами готелів Одеської області у 2020 р. скористалися 8,3 тис. іноземних туристів із 86 країн світу. Найбільша кількість іноземних туристів прибула зі Туреччини – 1,3 тис., що на 70,8% менше ніж у 2019 році (табл. 7).

Таблиця 7

Розподіл іноземців у колективних засобах розміщування за країнами світу, з яких вони прибули до Одеської області за 2019-2020 рр.

Країни, з яких прибули іноземці	2019		2020		Тпр. 2020 /2019 рр., %	Тпр. 2020 /2019 рр., осіб
	Осіб	Місце	Осіб	Місце		
Туреччина	4593	3	1341	1	-70,8	-3252
США	4417	4	1276	2	-71,1	-3141
Молдова, Республіка	5854	1	1031	3	-82,4	-4823
Ізраїль	5734	2	751	4	-86,9	-4983
Польща	2821	7	583	5	-79,3	-2238

Білорусь	3318	5	421	6	-87,3	-2897
Російська Федерація	2840	6	411	7	-85,5	-2429
Німеччина	2145	8	354	8	-83,5	-1791
Франція	1303	10	214	9	-83,6	-1089
Канада	874	15	151	10	-82,7	-723
Загалом	54165	—	8338	—	-84,6	-45827

Джерело: складено авторами за [5, 7-9]

Варто зазначити, що за всіма приведеними країнами спостерігалось стрімке скорочення кількості туристів за 2019-2020 рр., що пов'язано з закриттям кордонів з 16 березня 2020 року, припиненням здійснення міжнародних перевезень з 17 березня 2020 року та введенням надзвичайної ситуації на території України з 25 березня 2020 року. Наприкінці 2020 року було введено карантин вихідного дня з 14 по 30 листопада 2020 року [10-12].

Так, кількість іноземців із Ізраїлю за 2019-2020 роки у абсолютному відношенні скоротилась майже на 5 тис осіб – що було максимальним рекордом. На другому місці за скороченням були туристи з Молдови (- 4823 особи, або на 82,4%). Третє місце займала Туреччина – скорочення на 3252 особи чи на 70,8%.

Важливим показником діяльності готельного господарства є тривалість перебування у засобі розміщування (Рис. 1). Так, найнижчі показники тривалості перебування у готелях та аналогічних засобах розміщування мають Волинська, Сумська та Хмельницька області (1,4 дня) та Черкаська (1,3 дня).

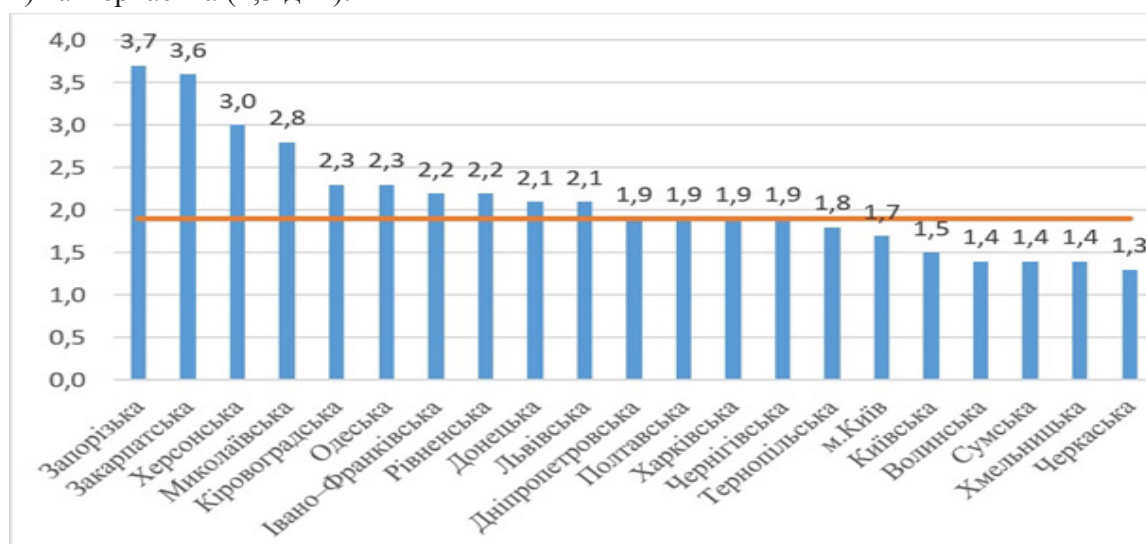

Рис. 1. Середня тривалість перебування осіб у готелях та аналогічних засобах розміщування за регіонами України у 2020 році, днях (Україна=1,9 днів)

Джерело: розроблено авторами за [8]

В Одеській області цей показник складав 2,3 дня, тобто вище за середній рівень по країні (1,9 дня), але є потенціал для залучення додаткових послуг чи подій, які б стимулювали більш тривале перебування туристів у засобах розміщування.

У таблиці 8 розглянуто коефіцієнт використання місткості за регіонами України.

Найвищі показники у 2020 році характерні для Донецької області (0,32), Миколаївської області (0,28), Вінницької та Житомирської областей (0,26). Одеська область займає 18-19 місця за даним показником (0,17), що значно нижче середньо українського показника на рівні 0,2. Найнижчі показники характерні для Тернопільської області (0,1).

Коефіцієнт використання місткості для Одеської області за період 2019-2020 років знизився з 0,28 у 2019 р. до 0,17 у 2020 р., що у свою чергу зрушило Одеську область з 12-14 місця за цим показником до 18-19 у рейтингу всіх регіонів України. Звісно 2020 рік приніс значне падіння для всіх лідируючих регіонів, куди слід віднести м. Київ (був на 1 місці, опинився на 12-13), Київська область (була на 5 місці, опинилася на 8-10), Дніпропетровська область (була на 9-10 місці, опинилася на 14-17) та Хмельницька (була на 6-8 місці, опинилася на 14-17). Серед південних регіонів України Одеська область має відставання за показником

від Херсонської області (0,25 та 5 місце у 2020 р.), Миколаївської області (0,28 та 2 місце), Запорізька область (0,24 та 6-7 місце).

Таблиця 8

Місце Одеської області за коефіцієнтом використання місткості за 2019–2020 рр. колективні засоби розміщування (юр. особи)

№	Регіон	2019 рік		2020 рік		Тпр. 2020 /2019 рр., %
		КВМ	Місце	КВМ	Місце	
1	Донецька	0,32	6-8	0,32	1	0,0
2	Миколаївська	0,32	6-8	0,28	2	-12,5
3	Вінницька	0,29	11	0,26	3-4	-10,3
4	Житомирська	0,36	2	0,26	3-4	-27,8
5	Херсонська	0,35	3-4	0,25	5	-28,6
6	Волинська	0,28	12-14	0,24	6-7	-14,3
7	Запорізька	0,35	3-4	0,24	6-7	-31,4
8	Івано-Франківська	0,21	20-21	0,21	8-10	0,0
9	Київська	0,34	5	0,21	8-10	-38,2
10	Черкаська	0,24	17	0,21	8-10	-12,5
11	Кіровоградська	0,23	18-19	0,2	11	-13,0
12	Чернігівська	0,25	16	0,19	12-13	-24,0
13	м. Київ	0,37	1	0,19	12-13	-48,6
14	Дніпропетровська	0,3	9-10	0,18	14-17	-40,0
15	Закарпатська	0,16	25	0,18	14-17	12,5
16	Луганська	0,18	23-24	0,18	14-17	0,0
17	Хмельницька	0,32	6-8	0,18	14-17	-43,8
18	Одеська	0,28	12-14	0,17	18-19	-39,3
19	Полтавська	0,28	12-14	0,17	18-19	-39,3
20	Харківська	0,21	20-21	0,15	20	-28,6
21	Львівська	0,3	9-10	0,14	21-23	-53,3
22	Сумська	0,23	18-19	0,14	21-23	-39,1
23	Чернівецька	0,26	15	0,14	21-23	-46,2
24	Рівненська	0,19	22	0,13	24	-31,6
25	Тернопільська	0,18	23-24	0,1	25	-44,4
26	Україна	0,3	–	0,2	–	-33,3

Джерело: розроблено авторами за [5, 7-9]

Хоча, заняття першого місця Донецькою областю за коефіцієнтом використання місткості наочно демонструє, що робити висновки тільки виходячи з цього показника у відриві від ADR, RevPar, RevPac було б недоцільним.

Висновок. Як висновок необхідно зазначити, що питання введення обмежень чи імовірності повного припинення міжнародних перевезень не закриті. Готельне господарство – як одна з чутливих до пандемії галузей повинна впроваджувати заходи, що допоможуть пережити тяжкі часи та відновити лояльність гостей. Як приклад можна зазначити заохочення ринку щодо заброньованих номерів, тобто можливість переоформлення бронювання або отримання компенсації повної вартості заброньованого номера, що залежить від діючих правил користування готелями та аналогічними засобами розміщування. Необхідно впроваджувати жорстку систему економії, тобто скорочувати довільні витрати, зарплати і преміальні виплати всіх рівнів менеджменту. У випадку впровадження обмежень червоної зони (повного припинення надання послуг розміщування) єдиною стратегією поведінки готелів

має бути надання відпустки без збереження заробітної плати для всіх працівників терміном на 60–90 днів і закриття всіх нерухомих об'єктів. Це призведе до кадрового голоду, але дасть можливість продовжити функціонування готелів. Також цей час доцільно використовувати для реновації готелів, тому що, краще вийти після тимчасового припинення діяльності з обґрунтовано оновленим інтер'єром ніж проводити ці операції під час функціонування готелю. Потрібно не припиняти впровадження суворих правил охорони здоров'я та безпеки, що передбачає підтримання чистоти, гігієни рук, прибирання готельних номерів за новими стандартами попередження ризику ураження вірусом. Прикладом може служити програма Hilton CleanStay спільно з виробником антисептика Lysol.

Список літератури

1. Кулиняк І. Я., Жигало І. І., Ярмола К. М. Туристична галузь в умовах пандемії COVID-19: тенденції та заходи підтримання. *Бізнес Інформ*. 2021. №1. С. 177–184. URL: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2021-1-177-184>. (дата звернення: 24.09.2021).
2. Даниліна С. О., Коцюрубенко Г. М., Шикіна О. В. Фінансово-економічні наслідки пандемії для світової туристичної галузі. *Причорноморські економічні студії*. 2020. № 52. Ч. 1. С. 29-34.
3. Даниліна С.О., Коцюрубенко Г.М., Шикіна О.В. Соціально-економічні наслідки впливу пандемії на стан безробіття в Україні. *Економіка та суспільство*. 2021. № 29. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/558> DOI: 10.32782/2524-0072/2021-29-22 (дата звернення: 24.09.2021).
4. Ярмоменко С.Г., Нечева Н.В. Оцінка розвитку готельної індустрії локальної дестинації в Одеській області. *Причорноморські економічні студії*. 2021. № 67. С. 77-83.
5. Ярмоменко С.Г., Шикіна О.В., Нечева Н.В. Позиціонування Одеської області на ринку готельних послуг України. *Інфраструктура ринку*. Одеса: Причорноморський науково-дослідний інститут економіки та інновацій. 2020. Вип. 48. С. 213-221.
6. Поворознюк, І. Формування та реалізація антикризового управління на підприємствах індустрії гостинності в період пандемії COVID-19. *Економіка та суспільство*. 2021. № 29. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-29-18>. (дата звернення: 24.09.2021).
7. Колективні засоби розміщування в Україні за 2019 рік (юридичні особи, відокремлені підрозділи юридичних осіб) : статистична інформація // Державна служба статистики України. URL: <http://ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 24.09.2021).
8. Колективні засоби розміщування в Україні за 2020 рік (юридичні особи, відокремлені підрозділи юридичних осіб) : статистична інформація // Державна служба статистики України. URL: <http://ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 24.09.2021).
9. Шикіна О. В., Гончаренко Я. Є. Динаміка розвитку готельного бізнесу Одеської області. *Вісник соціально-економічних досліджень*. 2018. № 4 (68). С.220-232.
10. Пандемія COVID-19 та її наслідки у сфері туризму в Україні. URL: <http://www.ntoukraine.org/assets/files/EBRD-COVID19-Report-UKR.pdf> (дата звернення: 24.09.2021).
11. Герасименко В. Г. Державне регулювання сфери туризму України в контексті процесів євроінтеграції / за заг. ред. В. Г. Герасименко, О. Л. Михайлюк. К.: ФОП Гуляєва В. М., 2019. 332 с.
12. Шикіна О. В., Гончаренко Я. Є., Ремігайло І. Ю. Шляхи розвитку ділового туризму у період пандемії. *Інфраструктура ринку*. 2020. № 50. С. 213–219.

References

1. Kulyniak, I. Ya., Zhyhalo, I. I., & Yarmola, K. M. (2021). Tourism Industry in the Context of the COVID-19 Pandemic: The Tendencies and Support Measures. *Biznes Inform*, 1, 177-184. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2021-1-177-184>. [in Ukrainian].
2. Danilyna, S.O., Kotsiurubenko, G.M., & Shykina, O.V. (2020). Financial and economic consequences of the pandemic for the world tourism industry. *Prychornomorski ekonomichni studii*, 52, 29–34. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2021-1-177-184>. [in Ukrainian].
3. Danilyna, S.O., Kotsiurubenko, G.M., & Shykina, O.V. (2021). Socio-economic consequences of the influence of the pandemic on the unemployment state in Ukraine. *Ekonomika ta suspilstvo*, 29. Retrieved from <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/558> DOI: 10.32782/2524-0072/2021-29-22. [in Ukrainian].
4. Iaromenko, S.G., Niecheva, N.V. (2021). Assessment of the development of the hotel industry of the local destination in Odessa. *Prychornomorski ekonomichni studii*, 67, 77–83. [in Ukrainian].

5. Iaromenko S.G., Shykina O.V., & Niecheva N.V. (2020) Positioning of Odessa region on the hotel service market of Ukraine. *Infrastruktura rynku*, 48, 213–221. DOI: <https://doi.org/10.32843/infrastruct48-40>. [in Ukrainian].
6. Povorozniuk, I. (2021). Formation and implementation of crisis management in the hospitality industry during the pandemic COVID-19. *Ekonomika ta suspilstvo*, 29. Retrieved from <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-29-18>. [in Ukrainian].
7. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy (2020). *Kolektyvni zasoby rozmishchuvannia v Ukraini za 2019 rik: statystychna informatsiia* [Collective placement tools in Ukraine in 2019: statistical information], Kyiv: Informatsiino-analitychne ahentstvo. Available at: www.ukrstat.gov. (accessed 24 September 2021).
8. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy (2021) *Kolektyvni zasoby rozmishchuvannia v Ukraini za 2020 rik: statystychna informatsiia* [Collective placement tools in Ukraine in 2019: statistical information], Kyiv: Informatsiino-analitychne ahentstvo. Retrieved from www.ukrstat.gov. [in Ukrainian].
9. Shykina, O. V., Goncharenko, Ya. E. (2018). Dynamics of hotel business development in Odessa region. *Visnyk sotsialno-ekonomichnykh doslidzhen*, 4, 68, 220–232. [in Ukrainian].
10. *Pandemiia COVID-19 ta yii naslidky u sferi turyzmu v Ukraini* [The COVID-19 pandemic and its consequences in the field of tourism in Ukraine]. Retrieved from <http://www.ntoukraine.org/assets/files/EBRD-COVID19-Report-UKR.pdf>. [in Ukrainian].
11. Gerasimenko, V.G. (2019). *Derzhavne reguluvannya sferi turizmu Ukraïni v konteksti protsesiv yevrointegratsii: monografiya*. Kiïv: FOP Gulyaeva V.M. [in Ukrainian].
12. Shykina, O. V., Goncharenko, Ya. E., & Remihailo, I. Yu. (2020). Ways of business tourism development during the pandemic. *Infrastruktura rynku*, 50, 213–219. [in Ukrainian].